

תאריך עדכון: 02/05/19

תיאוריות סוציולוגיות

93-219-01

ד"ר קצ'רגין עופר

סוג הקורס: הרצאה

היקף שעות: 2 ש"ש

מסטר: ב'

שנת לימודים: תש"פ

דואר אלקטרוני: offerkerenor@gmail.com

שעות-קבלה: בתיאום מראש

אתר הקורס באינטרנט: באמצעות מערכת "למידה" (Moodle).
* הסבר יינתן בתחילת הקורס!

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס

מטרתו של קורס זה היא להפגיש את הסטודנטים עם הזרמים התיאורטיים המרכזיים שבלטו בהתפתחות החשיבה הסוציולוגית מסוף המאה ה-19 ועד ימינו, ולהקנות כדי כך כלים לניתוח תופעות חברתיות ותרבותיות עכשוויות בהתאם לנקודות המבט התיאורטיות השונות.

ב. תוכן הקורס

תחילה נדון בעליית הסוציולוגיה כדיסציפלינה, וברקע החברתי, ההיסטורי והפילוסופי להתפתחותה (גילוי "החברה" והעמדתה אל מול "היחיד"). לאחר מכן נכיר את גישותיהם התיאורטיות של "האבות המייסדים" של הסוציולוגיה הקלאסית: קונט, מארקס, דורקהיים, ובר וזימל. נבחן את ההקשר ההיסטורי והפוליטי של הגותם, את המושגים והרעיונות העיקריים בעבודתם, את המחלוקות האינטלקטואליות, הפוליטיות והמתודולוגיות שהתקיימו בין התיאוריות אותן ניסחו, וננתח תופעות חברתיות עכשוויות (דת, מעמד, לאום, מגדר וכו') בהתאם לנקודת מבטם. בהמשך נדון בשלוש פרדיגמות מרכזיות שהתפתחו בעקבות התיאוריות הקלאסיות: הפונקציונליזם המבני, גישת הקונפליקט והאינטרקציוניזם הסימבולי. נראה אלו פרשנויות עכשוויות חדשות מוענקות לתיאוריות הקלאסיות, וכיצד משמשות תיאוריות בביסוס במחקרים מודרניים

כיום. לבסוף, נכיר גישות סוציולוגיות בנות-זמנינו (תיאוריה ביקורתית, פוסט-סטרוקטורליזם ופוסטמודרניזם) ונראה במה הן נבדלות ממקורותיהן הקלאסיים.

מהלך השיעורים

הרצאות פרונטליות המלוות במצגת. הקורס ישלב דוגמאות עכשוויות, סרטונים ודיונים כיתתיים.

מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	צמיחת הסוציולוגיה כמדע חברתי – רקע היסטורי, חברתי ופילוסופי	ארון, 1993: 3-15; ריצר, 2002: 4-14	
2	אוגוסט קונט: חשיבה טרומ-סוציולוגית		
3	אמיל דורקהיים: מהי "חברה" ומהי "עובדה חברתית"	דורקהיים, 2006: 57-66; זבורובסקי, 1996: 135-147	
4	קארל מארקס: על אידיאולוגיה ועל מהפכה	מארקס ואנגלס, 1985: 1-35	
5	מקס ובר: על סמכות ועל רציונליות	ובר, 1979: 3-6; ובר, 1984: 76-90; Weber, 1981: 7- 36	

	זימל, 2007: -23; 40; זימל, 2012: .252-256	גיאורג זימל: על יחסים חברתיים ועל צורה – תוכן	6
	ריצר, 2006: -123; .232-266, 139	3 פרדיגמות עכשוויות – פונקציונליזם מבני, קונפליקט ואינטרקציוניזם סימבולי	7
		תיאוריות סוציולוגיות בנות זמננו – תיאוריה ביקורתית	8
	בורדייה, 2005: .113-119	תיאוריות סוציולוגיות בנות זמננו – פוסטסטרוקטורליזם ופוסטמודרניזם	9
	Connell, 1997: 1511-1557; Collins, 1997: 1558-1564.	מה הופך תיאוריה ל"קלאסית"?! ומה נותר מהתיאוריה ה"קלאסית"?! !	10
	רם, 1993: 7-39	החברה הישראלית	11

		בראי התיאוריות הסוציולוגיות	
--	--	--------------------------------	--

ג. דרישות קדם:

אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

1. השתתפות פעילה בשיעורים וקריאת החומר הנדרש.
2. עמידה במבחן מסכם, שיתבסס על ההרצאות ומאמרי החובה.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

מבחן מסכם (סה"כ 100% מהציון הסופי).

ציון עובר בקורס: 60.

ו. ביבליוגרפיה (רשות):

פריטים המסומנים בכוכבית (*) מהווים קריאת רשות

מבוא – הרקע להתפתחות הסוציולוגיה

- * ארון, ר. (1993). *ציוני דרך בהגות הסוציולוגית*. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- ריצור, ג'. (2002). *תיאוריות סוציולוגיות מודרניות*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 4-14.

אמיל דורקהיים

דורקהיים, א. (2006). *הכללים של המתודה הסוציולוגית*. תל-אביב: רסלינג. עמ' 57-66.

*דורקהיים, א. (2002). *התאבדות*. תל-אביב: נמרוד.

זבורובסקי, מ. (1996). רכיבים תרבותיים בתגובה לכאב. בתוך: רוט הלר ונ. נוה (עורכים). *היחיד והסדר החברתי*. תל אביב: עם עובד. עמ' 135-147.

. (1982) "Are Social Facts Real?" *The British Journal of Sociology*, 33(2), pp. 270-278.

*Lukes, S. (1973). *Emile Durkheim, His Life and Work*. London: Allen Lane.

קארל מארקס

מארקס, ק. ואנגלס, פ. (1985). *המניפסט הקומוניסטי*. עברית: מנחם דורמן, תל אביב: הקיבוץ המאוחד. עמ' 1-35.

מקס ובר

ובר, מ. (1979). "על הכאריזמה ובניית מוסדות". בתוך: *הכאריזמה ומבנה היחסים החברתיים*. מאגנס. עמ' 3-6.

ובר, מ. (1984). *האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם*. תל-אביב: עם עובד. עמ' 76-90.

Weber, Max. 1981 (1947). "Bureaucracy." Pages 7-36 in *The Sociology of Organizations: Basic Studies*, edited by Oscar Grusky and George A. Miller. Second edition. New York: Free Press.

גיאורג זימל

זימל, גיאורג. (2007) "העיר הגדולה וחיי הנפש". בתוך: *אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית*. תל-אביב: רסלינג. עמ' 23-40.

זימל, גיאורג. (2012) "הזר". בתוך: *כיצד תיתכן חברה ומאמרים נוספים*. בני ברק: הקיבוץ המאוחד. עמ' 252-256.

פרדיגמות סוציולוגיות

ריצ'ר, ג'. (2006). תיאוריות סוציולוגיות מודרניות. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. כרך ב' עמ' 123-139, 232-266.

תיאוריות עכשוויות

*אדורנו, ת. ו., והורקיימר, מ. 2003. (1947). "תעשיית תרבות: נאורות כהונאת המונים". בתוך: אסכולת פרנקפורט. בני ברק: ספריית פועלים. עמ' 158-198.

בורדייה, פ. (2005). על כמה מתכונות השדה. בתוך שאלות בסוציולוגיה. תל אביב: רסלינג. עמ' 113-119.

*פוקו, מ. (1972). תולדות השיגעון בעידן התבונה. תרגום: אהרון אמיר. ירושלים: כתר.

*Swartz, David. (1997). *Culture and Power: The Sociology of Pierre Bourdieu*. Chicago: University of Chicago Press. Chapter 5, "Habitus", pp. 95-116.

גישות לחקר החברה בישראל

רם, א. (1993). החברה ומדע החברה: סוציולוגיה ממסדית וסוציולוגיה ביקורתית בישראל. בתוך א' רם (עורך), *החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים*. תל-אביב: ברירות. עמ' 7-39.

מה הופך תיאוריה ל"קלאסית"!?

Connell, R. W. (1997) "Why is Classical Theory Classical?" *The American Journal of Sociology* 102(6), pp. 1511-1557.

Collins, Randall. (1997) "A Sociological Guilt Trip: Comment on Connell", *The American Journal of Sociology* 102(6), pp. 1558- 1564.

ז. שם הקורס באנגלית:

Sociological Theories